

Acemî Kalemler

Yıl : 1 Sayı : 10 Aylık Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi Temmuz - 2018 5TL.

YERİMİZİN ACEMİSİYİZ

Temmuz'un bu milletin tarihinde farklı bir yeri var unutulması mümkün değil. Halkımız demokrasiyi lütfedilmiş bir gerçeklik olarak değil bedeli ödenmiş değer olarak görmektedir. İki yüz ellinin üzerinde vatan evladı bu topraklarda Türkçenin ilelebet yaşaması için can verdi. Türküler, ninniler, hep Türkçe söylensin halaylar horanlar zılgıtlar çekilsin diye kanlarıyla bize güzel bir gelecek hediye ettiler. Onlar yürekli ve iyi insanlardı iyi atlara binip gittiler. Niğdeli Ömer Halis Demir'i kim unutabilir, unutturabilir.

Bugün gibi canımız yanıyor. İhanet hiç bu denli içimizi acıtmamıştı. O nedenle zaferi de güçlü ve unutulmaz olmalıydı. O günden bu yana ülkemizde yaşananlar tarihin yeni bir başlangıç izleri taşıyor. Üç yüz yıldır tarihin üzerine devasa yığınlar yığıldığı ve kayboldu sanılan cevheri değerini koruyor. Bu cevherin muhafazasını Türkçe sağlamıştır. Bu çerçeveden bakılınca edebiyatımızın ve güncel kültür odaklarının zamanın çok gerisinde kaldığı net biçimde görülüyor. Hatta kirli tortu görüntüsü mide bulandırıyor. Artık edebiyat acının ve üzüntünün yerine yeni bir çağı muştulayan dili haykırmalıdır. Dünya Türkçenin güzelliklerini fark etmelidir. Dünyanın en eski yazı dilinden biri olan Türkçe bizim bayrağımız. Neşet Ertaş'ın deyimiyle yalan dünyası gerçek erdemli dünyanın hülyalarıyla tanışmalıdır.

Yerimizin oldukça acemisiyiz.

Acemî Kalemler

ELİF ŞAFAK "HAVVA'NIN ÜÇ KIZI" 2015'DE SİNEMALARDA

M. Kutay KUZAY

Yazımın başlığından yola çıkarak öncelikle şunu ifade edeyim ki bir sinema eleştirmeni değilim. Her alanda yaratıcılık yani özgünlük zor bir iş. Sanatkârlık ise saygın bir sıfat. Buna bütün kalbimle inanıyorum. Elbette Orhan Pamuk, Elif Şafak ve Selim Tunçbilek'te inanıyor dur bu saygınlığa. Kim bu Selim Tunçbilek'de diyebilirsiniz. Geleceğim efendim, küçük bir roman yazmış.

Ülkemizin önemli üniversitelerimizden birinde edebiyat hocası olan dostum bir roman tavsiye etmişti. Kadın bakış açısının olmamasıyla eksik roman olarak gördüğüm tanımadığım bir yazardan bahsetti. Özgün bir kurgu ve iyi bir roman düşünmek istiyorsan mutlaka oku hukuk ciddi biçimde sorguluyor demişti. Selim Tunçbilek'i bir şair, yazar olarak tanımam ondan sonra oldu. Kadın bakış açısının bir romanda eksiklik olarak görülme meselesi o gün kafama takılmıştı. Elif Şafak'ın "Havva'nın Üç Kızı" romanı çıkınca Hoca'nın bu eleştirisini anlamak adına heyecanla kitabı alıp okudum. Beğendim. Hatta öğrencilerime romanda olaylar ve kahramanlar arası ilişkileri düzenleme bağlamında da dikkatle okumaları gereken örnek eser olarak önerdim. Kadın bakış açısını bu romanın hangi açılardan yansıttığına dair arayışlarım sürdü. Hoca ile sohbet ederken bu eleştirilerini hatırlatarak Selim Tunçbilek'in "Davet" romanında kadın bakış açısının eksikliği dediği noktayı anlayamadığımı belirttim. Hoca: "Davet Romanın kahramanlarından Candan Güneş'in kadın bakışının ve hissiyatının romanda olmadığını ve bu yönüyle eseri anlatıcısı erkek bir bakış açısıyla yazıldığını söylemek istemişim. Ben o eserde Candan Güneş'in kahramana karşı neler hissettiğini okumak isterdim." Diye eleştirisini belirtti. Hassasiyeti anlamıştım. Hocam Konuyu anlatırken kadın bakışını ve hislerini anlatan eserlerin edebiyatımızda çok fazla olmadığını neredeyse bütünüyle erkek bakış açısı egemen eserlerden söz açtı. Bu durum ve tespiti önemsedim için o günden sonra kadınlar üzerine eserler okumaya, filmler seyretmeye başladım.

Yazıma Elif Şafak'ın "Havva'nın Üç Kızı" romanını →

Bu Sayıda :

M. Kutay **KUZAY** - Mustafa **YILMAZ**
Burhan **KALE** - Melike **ALPASLAN**
Şeyma **TEMİZSOY** - Melike **ÇELİK**
Selim TUNÇBİLEK - Kurtuluş **ÇELEBİ**
Fatma **DAĞLI** - Z. Meral **KONŞUK İVECAN**
Kurtuluş **BAŞTİMAR** - Aslıhan **ŞAFAK**

← konu edindiğime göre bu anlattıklarımın ne ilgisi var diyebilirsiniz. Elbette var. Nasıl ve hangi aşamalardan geçerek bu noktaya eriştiğimin hikâyesini de sizlerle paylaşmak istiyorum. Hayatımızdaki bazı hadiselerin anlaşılmasına zamanın nasıl katkı sunduklarına da işaret etmek istiyorum.

Kadın bakış açısı derken buna ilişkin okuyacağım eserlerin ve seyredeceğim filimlerin bir listesini yapmıştım. İzlemem gereken filimler arasında “Paris Kadını” diye bir filmde yer alıyordu. Şehirler ve şehirli kadınlar bağlamında düşünerek listeye almış olmam kuvvetle muhtemel. Filimi izlerken daha önce seyrettiğim hissine kapıldım. Hafızamı zorlarken filimi izlediğimi ama konuya ilişkin hatırlayışlarım oldu. Sonra Konu aynı fakat şehirlerin ve ülkelerin farklı olması gerektiğine ilişkin kaygılar belirdi. Filim ilerleyince bu filimi Elif Şafak’ın Havva’nın Üç Kızı romanıyla karıştırdığıma kanaat getirdim. Elbette ki Elif Şafak çok ünlü bir yazardı. Bu filim onun Havva’nı Üç Kızı romanından uyarlama olabilirdi. Böyle olmasında yadırganacak bir durum da yoktu. Zira Elif Şafak pek çok eserini İngilizce yazan dünya çapında romancıydı. İçimdeki şeytan susmak bilmiyordu. İzlediğim filimin gösteri yılına baktım 2015’di. Demek oluyordu ki filim daha önce senaryosu yazılmış, yapımcı senaryoyu beğenmiş, sanatçı kadrosu ayarlanmış ardından çekimi yapılmış ve teknik çalışmalar bitirildikten sonra en az altı ay ya da bir yıl sonra sinemalarda gösterime girmişti. Yani filimin senaryosu muhtemelen en erken 2014 tarihine denk gelebilirdi. Elif Şafak’ın eserinin ilk baskısı ise Haziran 2016 tarihliydi. Kendimi rahatlatmak için acaba dedim bu filmin senaryosunu Elif Şafak yazmış olabilir mi? Ona ilişkin arayışlarımdan bir sonuç elde edemedim. Yani bu filmin senaryosunu Elif Şafak yazmamıştı. Hem yazmış olsaydı hanımefendi televizyon kanallarında bunun tadını çıkarıp, cakasını satmaz ve parsasını toplamaz mıydı? Kendi saf savunmama şaşıtm tabii... Ülkenin en çok satan romancısı olmak için verilen mücadeleyi bilmemek saflıktı gerçekten. Böylesine önemli bir romancımızın ve benim dahi çok ciddiye aldığım kalemin bu filmin senaryosunu yazmamış olmasından üzüntü duymuştum. Üzüntümü paylaşmak istediğim bir zaman diliminde Selim Tunçbilek’in “Davet” isimli romanını okudum. Kurgusu, felsefi derinliğin ele alınışındaki yaklaşımlar, olay örgüsü ve işleniş tarzına, mimarisine dikkat kesildim diyebilirim. Eseri okuduktan sonra bir kez daha okuma gereği hissettim.

Elif Şafak’ı ilk olarak “Mahrem” romanı ile

tanıdım. O eserini okuduktan sonra ise bütün eserlerini takip etme gayreti içinde oldum, “Havva’nın Üç Kızı” çıkınca tereddütsüz alıp okudum. İşimin gereği bu okumalar. Lakin “Paris Kadını” filimindeki Lübnanlı kızım hikâyesi ile “Havva’nın Üç Kızı”nın ikinci bölümünü oluşturan Peri’nin Oxford yılları sanki bu filminden kotarılmıştı. Filimi seyredin ve romanın ikinci bölümünü okuyun birebir kurnazca kopya olduğunu görürsünüz. Filmdeki Paris, Londra olmuş, Lübnan İran yapılmış, bayan olan sanat tarihçisi aykırı bayan hoca erkek Azur olmuş, Lübnanlı kız İranlı Şirin haline getirilmiş. Geri kalanlar her şeyiyle bu filminden kopyalanmış. Burada kopya derken kurguyu kast ediyorum. Bu mudur büyük yazar olmak? Kimse bunu fark edemez mi sanıyorlar? Bu güne kadar bunu fark eden olmamış mıdır? Elbette olmuştur.

Bu yazımı onun için Acemi Kalemler dergisinde yayınlatmayı uygun gördüm. Zira edebiyatımız oligark bir yapıya teslim halde. Düşünce hayatımızda öyle, medyamızda... Otuz kırk kişi bütün kanalları parsellemiş vaziyetler. Kimin ne konuşacağını program öncesi artık biliyoruz. Kurgulanmış düşünme biçiminin dışına çıkmayalım isteniyor. Onlar vazettiği gibi düşünelim isteniyor. Buna yalnızca tavır koyan çıkış yazılarıyla Acemi Kalemler dergisi o nedenle bu dergide eleştirilerimi yayınlamayı uygun gördüm. Başka dergilere göndermiş olsaydım yayınlanıp yayınlanmama kaygısını taşıyacaktım. Zira aynı güç yapılarının sözcülüğünü yapıyorlar.

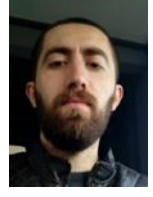
Havva’nın Üç Kızı Romanındaki sorunlar yalnızca bundan ibaret değil elbette. Bir romancının başarılı bir romancı olabilmesi için zaman yönetiminde kurgusal ve teknik sorunların olmaması gerekir. Hayatın eksiksiz kuşatılması, gerçekliği hissettirmesi romancının tek dikkat ve önceliği olmalıdır. Havva’nın Üç Kızı bu yönüyle de problemlerle dolu bir roman. Dünya çapında şöhrete sahip olmak sizin yazdıklarınızın hep iyi ve güzel olacağı anlamını çıkarmaz. Umarım böylesine bir uyarı Elif Şafak için yerinde ve zamanında yapılmış bir uyarıdır. Bu nedenle bizi karalamak ve yanlışların, teknik sorunların üzerini örtmeye çalışmak yerine eleştirimizde –varsahaklılıklara dikkat ederek mesleğini ciddiye alır. Bir sonraki baskıda ve yeni eserlerinde aynı hataları yapmaz. Bu küçük ve önemsiz uyarıyla bizlerde yazardan daha nitelikli eserler okuma imkânına kavuşuruz.

Birilerinin şöhret sahibi bir yazar üzerinde üne kavuşmak istiyor vs. gibi basit ve saçma tezlerin önünü almak için müstear tercih ettim. Bunu taraflara önceden hatırlatayım istedim.

Gelecek yazımda “Havva’nın Üç Kızı” romanındaki teknik sorunlara, zihinsel üretim hatalarına değinmek istiyorum. Romanın ilgili bölümünü tekrar okuyup “Paris Kadını” filimini lütfen izleyin sonra cevap yazın.

SINIRLAR ÜZERİNE VEYA TAVŞAN DELİĞİNDEN İÇERİ

Mustafa Yılmaz

"bakışım yere iner / iner ve yerdendir başlarım dünyaya" (Elle Tutulur Ürperti, A.Kalemler sayı 1)

İnsanın dünya karşısındaki acziyeti de, eşya üzerindeki keyfiyeti de sınırlamalardan başlıyor. En başta "ben" dediği zamana gidebiliriz bir ilk örnek için. Ben dediğin anda diğeri, öteki de oluşmuş oluyor. Ve elbet, ben diyen ve diğeri her şey arasında mutlak duvar gözle görülür oluyor. Ve elbet, bir hâkimiyet alanı tesis etmekle varlığını zorunlu kıldığımız bir tarafsız bölge, akçemizin geçmediği bir alan ortaya çıkıyor.

Sahiplenilen her karış toprak -ister dünya üzerinde olsun, ister düşünce âleminde- bir sorumluluk külçesi yüklüyor sırtta. Ve sahip olunmayan topraklara karşı yumruklar ellerimize, koca bir gizli korku beynimize... "Çevirdiğimiz çayırklar kadar özgür değiliz" diyebilirdi bir şair ama kimse dememiş böyle bir söz. Ama öyle. Kurşunu sıktığımız, kurşunu sıkabildiğimiz kadar özgür değiliz. Kurşunsuz göklerin altında olabildiğimiz kadar, göklerin altındalığımız kadar özgürüz. Bunu da söylememişler henüz. Öyle.

Sınırlar çekmek her zaman kazanmak güdümüyle olmaz elbet. Bir fikri yontar insan ve sonra ona mutlak biçimini verir. Ona biçim verir ve -yeterince parlıyorsa- farkında olmadan kendinden bir parçayı da bu güzelliğe diyet verir. İlk ateşten bir cüz mesela. Fikre sahibizdir ve bir parçamızı ipotek etmek çok da göze batmaz.

Sevmek, severek aidiyetler yaratmak daha tehlikelidir hatta. Çünkü teminat olarak alınan parçamız asla geri verilmez. İşe yaramıyorsa da atılır, görünmez bir sokak köşesinde ifsada uğrar. Hem, kendinden -aynı zamanda kendiliğinden- yaptığı bu fedakârlığa rağmen diğeri örneklerin aksine sahipliği ve sahip olmayı doyasıya hissedemez insan. Çünkü oyun oldukça farklı oynanır burada. Sınırlar geçilmeden görülmez. Geçilince de çok geçtir, barut kokusu kaplar ortalığı.

Bir yerden sonra da kendi iç bahçesine döner insan. Biraz soluklanmak ister sıkışık düzen parsellerde koşturmaktan yorulunca, bıkinca. Burada, bakan eloğlu gözlerin olmadığı bu emin çayırklarda, biraz kendini bulur. Ve bahçe sihirlidir

biraz; koştukça genişler. Hiç bitmeyecek, hiçbir yere dayanıp komşuluk etmeyecek gibidir. Ama bu bilgi teyide muhtaç çünkü oradaki günlerini herkes kendine saklar.

İster elle tutulur dünyevi aidiyetler, ister düşünce dünyasında inşa edilen kesin sınırlı bölgeler, ister kişisel konfor alanları, ister sevgiyle inşa edilen gelecek hayalleri... Her sınır, kaçınılmaz olarak sınır güvenliği tehdidiyle karşı karşıya kalır. Ve çaresizliktir ki iki elmayı birbirinden ayırmakla başlıyor hikâye, sonra malum, hep böyle devam ediyor. Her şeyin ötesinde, zaten insan göğşe açsa da kendini veya rüyalarda gezinse, sınırları belirli bir hücre parçası.

Bütün topraklarda tımarlı atlara binilebilir, hatta biraz şanslıysak ve kanıtlar kovalanmayan bir zamanda yaşamışsak ejderhalara. Dörtrenal veya kendinden emin yavaşı kanat vuruşlarıyla sınır taşları arasında gezilebilir. Özgürlük müdür bu, işin içinde koşumu tam, kısık ateş bir ejderha olsa bile? İki tarla arası ahlatı görünce gemini çektiğin at neye yarar? Tüm bu oyunun genişçe bir atlıkarıncadan farkı yok.

Sanki cümlelerle adım adım oraya gidiyormuşuz gibi görünse de bir suçlama gelmeyecek. Bu oyunda suçlu yok. Sınırlar için kimseyi sopalayacak halimiz yok (ejderhalar da sıkıntı yaratabilir). Volkswagen minibüslerde duman altı olacak veya bir yerleri kundaklayacak halimiz de yok. Bu, belki daha beter hale getiriyor problemleri. Basitçe varılabilecek bir yanıt yok. Hesap sorulacak muhatap yok. Hatta belki problem bile yok.

Tüm bu şov görünmeyen bir canavarla savaşmak gibi. Daha doğrusu, ortada canavar yok ama o heyuladan yumruk yiyeceği o hiç gelmeyecek anın korkusuyla tüm zamanlarını zehir ediyor insan. İnsan, kendi cümleleriyle ördüğü/örmekte olduğu dünyada rastgele harflerin birleşimiyle ortaya çıkan kâbuslarla boğuşarak ömür tüketiyor. Bu yazı da tastamam öyle.

ŞİİRE DOĞRU

Burhan KALE

Aristo'ya göre şiir, taklitten ibarettir. Aristo'dan sonrası nihayetsiz tanımlar ile kuşatılmak istenen şiir, her zaman su üzerinde kalmıştır. Bazen bir yaprak bazen de ay ışığı gibi ama hep su üzerinde... Kimsenin onu tutmaya, kuşatmaya gücü yetmemiştir.

Şiir, insanın duygu ve düşüncelerini konu eder. Hayatta olandır şiirde yer alan. Şair, duygulara dil olur. Şiirin aracı sözcüklerdir. Şair dünyayı kelimelerle yeniden kurar. Görülenin ötesinde bir dünyanın varlığını hissettirir. Şair istese de istemese de toplumun önündedir... Bazen rehberlik de eder. Modern zamanların kılavuzudur o...

2016 yılında Şiir Vakti Yayınları'dan gün yüzüne çıkan 3.şiir kitabım "Bende Saklı"da yer alan şiirler çerçevesinde şiir yazarken şairin şiir halinden bahsetmek istiyorum. Bunu yaparken yer yer edebiyatımıza damga vuran büyük şairlerin şiirlerinden bir dal gibi tutunacağım yoksa düşebilirim ne de olsa şiir üzerine söz söylemek ateşe elini sokmakla benzerlikleri var...

"insanım;/acı tatlı anlarım.../bir de şair yanım;/kelimelerle çizdiğim gökkuşağım... /beyazım;/geceleri gün rengine boyarım;/deniz feneri değilsem niye varım.../" diye başlıyor "bende saklı". "bende saklı"da 76 şiir yer almaktadır.

Şiir topluma faydalı olmalı. Şair ne kadar içinde derinleşirse derinleşsin, duygu yoğun yazarsa yazsın söylediklerinin insana faydası olması gerekir. Bu fayda hayata katılacak **olumlu ve artı değerler**dir.

Kelimeler şiir dünyasının renkleridir. Kelimesiz kalınca, gözlerin ışığı anlamını yitirir. Cümleler hayatından uçup gider, kitaplar akılları ve yürekleri teslim alanların esareti altında ön ve arka kapak arasındaki karalamalar olarak kalır.

Karanfil şiirinde Ahmet HAŞİM "Yârin dudağından getirilmiş/ Bir katre alevdir bu karanfil,/ Ruhum acısından bunu bildi./ Düşükçe vurulmuş gibi, yer yer/ Kızgın kokusundan kelebekler,/ Gönlüm ona pervane kesildi."/ der. Herkesin bu şiirden devşireceği bir güzellik vardır. Anlam şairde saklıdır gerçi fakat okuyucu değişik anlamlar yükler şiire. Sizce Haşim'in karanfil görünce mi yârin dudağı aklına geldi yoksa yârin dudağı mı ona karanfil düşündürdü sanki öyledir bunu *bir katre alev* hissettiriyor bana. Ruhu acısından bunu bildiğine göre acı vermeye karanfilden dudaklar daha yakın olsa gerek. Genellikle olduğu gibi şiir ilk dizede yazılmış burada. "kızgın kokusunda kelebekler" dizesi yeni anlamlar da yüklemem pek şairane gelmez bana oysa *gönlünün ona pervane kesilmesi* şairin söylemek istediğini sona bıraktığını gösterirken oldukça dokunaklıdır...

A. Haşim'in der ki "Şiirler var ki sular gibi akşamla renklenir ve ağaçlar gibi mehtapla gölgelenir, güneşin ziyasında ise bu aynı şiirler, teneffüs edilmez bir buhar olur. Uzaktan gelen bir çoban kavalını veya bir bahçıvan şarkısını dinleyerek ağlamak istediğimiz yaz gecelerindeki ruhumuz öğlelerin hararetinde taşıdığımız o ağır ve baygın ruhun eşi midir? En güzel şiirler mânâlarını kâriin ruhundan alan şiirlerdir." En güzel şiirlerin anlamlarını

okuyucunun ruhundan alan şiirler olması ne büyük bir çıkmazdır, üstelik anlamın şiirdeki yeri her şey değilken...

Üniversiteyi bitiren ve bu yaşına kadar hiç kitap okumadığını söyleyen bir yığın insan var ülkemizde...

Kimin için yazacağız o halde. Kendi yolculuğumuzu ve düşlerimizi, isyanımızı ve suskunluğumuzu, saklımızı ve derinliğimizi, ayrıca hikâyemizi yazmalıyız. Bu nedenle ilk kitabımın adı " Yol Düşlerim" İkinci kitabımın adı " Suskunluğum" üçüncü kitabımın adı "Bende Saklı" oldu. Üzerinde çalıştığım yeni kitabımın adını "Derin Hikâye" olarak düşünüyorum. Bunu neden anlatıyorum çünkü şiir sensin ve senden parçadır. Topluma mal olursa şiir senin önüne geçer. Sen istediğin kadar kendini kutsa dur, toplum şiiri alır seni bir kenara bırakır... Aslında kendini tüketirsin şiirde fakat bunu yaparken şiiri yakalayabilirsen insanlığa verdiğin ödül seni fanilikten çıkarır... Pekii şairin amacı bu mudur?

Bu noktada Üstad Necip Fazıl KISAKÜREK'e yönelmeliyiz, Çile'de ne diyor "Kaçır beni âhenk, al beni birlik;/ Artık barınmam gölge varlıkta./ Ver cüceye, onun olsun şairlik, /Şimdi gözüm, büyük sanatkârlıkta./" ... Çile, N. Fazıl'ın hem şiirinin hem de şiir kitabının adı... Şiirle çile eş anlamlı kullanılmış hissi oluşturur bende...

Her zaman söyleneni biraz değiştirip söylemek istiyorum; yazalım fakat okumayı ihmal etmeden... Yazmak içimizden filizlenip çıkacak ve kitap ağacına dönüşecek o tohumu beslemek demektir. Okumak o tohumun çatlayıp büyümesi için şart olduğuna göre yazdıkça okuma ihtiyacı artacaktır...

Sonsuzluktaki ahenge ulaşan Üstad'ın ahenkteki sonsuzluğu ıskalamadığı açıktır... O'nun poetikasında "... ulvi idrak memuriyetinin mazharı şair, memuriyetini bizzat şuurlaştıramayınca" yani "... üstün idrak kıvamına erişemeyince..." duygu planında sabit, çakılı kalmaktadır. Yine Üstad'ın ifadesiyle "Böyleleri de ehramın kaidesiyle zirvesi arasındaki mesafe farkına eş, şair kalabalığının yüzde doksan dokuzdur." Ehram, piramit demektir. Üstad, arının bal yapması fakat nasıl yaptığını izah edememesi ve ağaçtan düşen elmanın yer çekimi kanunundan haberi olmaması ile şairi ifade etmiştir.

Üstad, şiiri mutlak hakikati arama işi olarak görmektedir. Şair bunu yaparken *eşya ve hadiseler arasındaki en mahrem yerleri, bütün mantık yasaklarına rağmen*, tutacak karşılaştıracak ve *mutlak hakikate* ulaşacaktır. Bütün mevcudat *mutlak hakikatin* çekim gücünün etkisindedir. Şiirin *mutlak hakikati* ararken geçtiği yol bir yerde kıldan incedir herkes bu yoldan geçemez o halde şiiri gerçek söyleyen ya da gerçek şiiri söyleyen *kılavuzlardır* şair. Şiir, beş duyumuzun algıladığı her şeyin ötesinde en ulaşılmaz noktayı *sonsuz ve hudutsuz* aramaktır. Mutlak hakikat Allah'tır. *Şiir, Allah'ı sır ve güzellik yolundan arama işidir.* Yani inanan da inanmayan da O'nu arar şiirin o ince, patika, keskin virajlı yollarında...

Şiirde başlıca iki büyük unsur vardır: his, fikir... Yani duygu, düşünce olmalı şiirde... Bu ikisi arasındaki *med-*

cezirden şiir doğar... Sanat; his fikir olmaya, fikir de his olmaya doğru kıvrımlaşmaya başlayınca, kıvrımlar arasındaki halkaların içinde karargâhını kuruyor Üstad'a göre... Şiirin ana maddesi duygu, şiire en uzak şey düşünce, bunlar şairin üstünü idrakiyle iç içe şiiri meydana getirir. Hidrojen ve oksijenin bir araya gelip suyu oluşturmasındaki sır; şiir işte bu...

Şiirin nasıl yapılacağını nasıl yazılmayacağı yoluyla anlatan Mayakowski'nin çalışması tabiri caizse şiire amacının aksine bir iskelet oluşturmaktan öteye gidememiştir. Şairin kendi poetik kaidelerini ortaya koyan kişi olduğunu belirten Mayakowski elbette yeni bir şey söylemiştir. Bu bakımdan şiirin ne kadar gerekli olduğunu anlatmamız gerekir. Yenilik zorunludur. Evet, yeni şeyler söylemek gerekir. Bununca beş yolu var ona göre: Sosyal beklenti, sınıf sezgisinin tutturulması, sözcük dağılmasının geniş olması, üretim aletleri nedir -bunlar saymakla bitmese de- yazdığın şiirlerin okuyucu ile buluşması. Sonuncu ise beceri ve yetenek ile yöntem teknikleri. Beceri yeteneği yıllarca her gün çalışarak kazanılan sınırsız bireysellik; kafiye, vezinler, imge, tarzın kazanılması, heyecan, bitiş, başlık, taslak diye özetlenebilir.

Bu noktada yeniden Üstada dönmek gerekir; O şiiri Mutlak Hakikat'a ulaşmanın en kıymetli vasıtası görürken, şekil ve kalıbın mananın iskeleti olduğu belirtir. Ancak şiire baktığımız zaman ondaki şekli görüyorsak o şiir değildir. İnsanın bedeni iskeleti üzerine büyük bir sanatla ustalıklı giydirilmiştir. Her insanı farklı görürüz baktığımızda o nakışları değil sade kütüğü yani iskeleti görsek bundan hangimiz hoşlanırsak. Üstad şiirini kütük üzerine o kadar güzel nakşetmiştir ki "Ne hasta bekler sabahı/ Ne taze ölüyü mezar/Ne de Şeytan bir günahı/Seni beklediğim kadar." Derken hangimiz şiirin hangi ölçüde yazıldığını düşünürüz...

Üstad'a göre; "Şiirde dış şekle bağlı bir de iç şekil mevcut... Serbest şiirin gayesi, dış şekli yıkıp bu iç şekli billurlaştırmaksa da, mekânsız zaman gibi dış perde gergefini kurmadan iç manayı nakışlandırmak muhal..." Buradan O'nun serbest şiire karşı olduğu anlamını çıkarırsak olsa da ben öyle olduğunu düşünmüyorum...

Günümüzdeki serbest şiir ve şiirimizin aldığı yol bana, şiirin bedenden ziyade ruha yakın olduğunu haykırıyor. Mademki şiirin kaynağı düşünce ve his, ziyadesiyle de his o halde "Bende Saklı"da yer alan Güvercinler ve Sen şiirini inceleyelim "güvercinler ve gözlerin,/ kahve telvisi keder,/ yaşamak kirpiklerinden hüzne dokunmak/ utandırmadan utanarak elinden tutmak bir yetimin.../ güvercinler ve ellerin,/ soğuk saçaklarında evlerin,/ sarkıt sarkıt buz küçücük yüreğin,/ devasa bir cadde,/ süslü bir vitrin,/ kâğıttan gemilerin sığınağı ellerin.../ güvercinler ve saçların,/ kor düşer alınına tel tel,/ samanyolu pırl pırl sokağında açların,/ nehir ki sonsuz çile sarmalı,/ ey Demirkazık nerededir kuzeyin güneyin?/ güvercinler ve sözlerin,/ suskunluğun, yolda düşlerin, şiirin,/ kırık dalda büyümlü kanatların.../ hani karanlık geceye ay olacaktın,/ hani yıldız yıldızdı gözlerin,/ kimse duymasın, hani şairdin?/" Dize sonlarında yer alan hangi sözcükler kafiyeli arkadaşlar? Şiirin uyumu kafiyededir fakat sadece kafiyede değildir. Şiirde bir ritim, iç ses, ses özellikleri, ruhumuza hitap eden nice gizler vardı. Bunları neden kullanmayalım? Önemli olan ehramın tepe noktasına olan yolculuğumuz.

Şiir gaye değil fakat iyi şiir gaye olmalı... Maddi

âlemde de en iyi yerlere en güzel araçlarla daha çabuk gidilir. Şiiri sadece araç görüp de onu değersizleştirmeyelim.

Bazıları şairin başkalarının dertleri ile beslendiğini iddia eder. Hâlbuki modern dünyada şairdir insana erdemi öğreten.

Şiirin farkındalığı hakkın yanında olması, mazlumun yanında durması ve dünyayı merhamet zeminine oturtmasıdır. Şair, dünyayı merhametten yoksun ancak merhamete muhtaç bir yer olarak görür. Şehirlerin çocuk sesleriyle güzelleştiği gibi şair de sevgi içinde oldukça yaşar...

Yine Üstad'ın belirttiği gibi şair bir kürsü sahibidir. O'nun davası vardır. O halde söyleyecek sözü olan insandır o. Yüreğinde saklıdır şiir; Saklı Şiir. "Yeşil yaprak, kuru dal,/ Yüreğim kök saldıgın ağaç.../ Canım, bulutlarında saklı.../ Gitme n'olur biraz kal.../ Düşlerim, gözlerine aç,/ Susuz, umutlarında saklı.../ Uzaklara uzan, dal.../ Yollarım, yiğidine muhtaç,/ Kutlu atlarında saklı.../ Deniz durgun, küçük sal/ İçindeyim. Ey, Sertaç!/ Ufuk kanatlarında saklı.../"Millet kahramanlarına yazdım bu şiiri. Onların üzerine maneviyat kanadını açan Peygamber Efendimize ithaf ettim... Serdarımız da sertacımız da gönlümüzün sultanı da O'dur...

Ayrı bir husus da olsa Batı kendi dini değerleri ile sanatını geliştirmiştir. Tolstoy'a göre kocasının âşık olduğu bir kadının süslenmesine gerek yoktur. Sahte sanat ise süslü bir sokak kadınıdır. Gerçek ve sahte sanatın hayata katkılarını o bakımdan ele alır.

Şiire dönersek; Cahit Sıtkı TARANCI şiirini duyguların ele alınış biçimi yani söyleyiş bakımından önemsiyorum. Cahit Sıtkı da bir Fransız şairi olan Baudelaire'den ele aldığı temalar bakımından değil, söyleyiş bakımından etkilendiği. Hatta hayatını ondan yani Baudelaire'den önce ve sonra diye ikiye ayırarak kadar. (Bakınız Prof. Dr. Olcay ÖnerToy- Cahit Sıtkı TARANCI'NIN ŞİİR ANLAYIŞI Sf-2)

Cahit Sıtkı TARANCI gibi hangimiz memleket istemeyiz. "Memleket isterim/Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;/Kuşların çiçeklerin diyarı olsun. Memleket isterim/Ne başta dert, ne gönülde hasret olsun;/Kardeş kavgasına bir nihayet olsun./Memleket isterim/Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;/Kıy gününü herkesin evi barkı olsun./Memleket isterim/Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;/Olursa bir şikâyet ölümden olsun."

Faruk Nafiz Çamlıbel, benim için, daha çocukken başka bir şehirde yatılı okulda okuma deneyimini yaşamak zorunda kaldığımda yol arkadaşlığı eden bir ozandır. Han Duvarları şiiriyle ışıklar söndükten sonra kafamın içinde gönlümün müstesna bir yerinde dertleştiğim arkadaşımıdır.

O yaşta gurbetle tanışan bir çocuk için şu dizelerde sihir yok mudur sizce; Gözlerime çökerken ağır uyku sisleri,/Çiçekliyor duvarı ocağın akisleri./Bu akisle duvarda çizgiler beliriyor,/Kalbime ateş gibi şu satırlar giriyor;/"Gönlümü çekse de yârin hayali/Aşmaya kudretim yetmez cibali/Yolcuyum bir kuru yaprak misali/Rüzgârın önüne katılmışım ben"

Biraz da masal tadı var sanki değil mi? İşte püf noktası burası olsa gerek. Biz bir zamanlar çocuktuk. Önce ninnilerle uyuduk sonra masallarla büyüdük... Bu söylem bir yerde şiirin macerasıyla da örtüşür. İnsanlığın tanıştığı ilk şiirler muhtemelen annelerin bebeklerini

sakinleştirmek ve uyutmak için söyledikleri ninnilerdir. Şiirin kalbe dokunan yanı da oradan gelmektedir. Biraz düşünersek anlarız ki ruhumuzda o ninnilerin tadı vardır.

Bununla beraber çocukken dinlediğimiz masalların gerçeğin duvarına çarpmasıyla nasıl paramparça olduğunu deneyimlerimizle gördük... İşte bu nedenle kendi şiirimizi oluşturmamız. Bizden önceki yolculukların, düşlerin, imgelerin ulaşamadığı yeni yerler keşfetmeliyiz. Çünkü önkilerin yaşamadığı modern zamanın çeşit çeşit yalnızlıkları, soyutlamaları, insanın önemsizleşmesi, duyguların bile tüketim malzemesine dönüştürülmesi, kentlinin kişinin önüne geçmesi, kişinin kentte tükenmesi tarihte örnekleri pek görülmemeyen olgulardır. Belki de bu nedenle Sezai KARAKOÇ "Ey yeşil sarıklı ulu hocalar bunu bana öğretmediniz/" der ve devam eder "Bu kesik dansa karşı bana bir şey öğretmediniz/Kadının üstün olduğu ama mutlu olmadığı/Günlere geldim bunu bana öğretmediniz/Hükümdarın hükümdarlığı için halka yalvardığı/Ama yine de eşsiz zulümler işlediği vakitlere erdim/Bunu bana söylemediniz/İnsanlar havada uçtu ama yerde öldüler/Bunu bana öğretmediniz/Kardeşim İbrahim bana mermer putları/Nasıl devireceğimi öğretmişti/Ben de gün geçmez ki birini patlatmayayım/Ama siz kağıttakileri ve kelimelerdekini ve sözlerdekini nasıl sileceğim öğretmediniz/Bir kentten daha geçtim/Buğdayları yakıyorlardı/Yedikleri pirinçti/Birbirlerine açılan borular gibi üfürüyorlardı/Sonra birbirlerinden borular gibi çıkıyorlardı/Pirinçler gibi çoğalıyorlardı/Atlarını yalnız atlarını cana yakın buldum/Öpüp çıkıp gittim yeşillerini/"

Ne kadar da manidar Bir kentten daha geçtim dize-siye başlayan ve bu dizelerle Hızır'ı işselleştirdiği anlaşılın şairin artık tek başına geleneksel zamanların şehirlerinden günümüzün kentlerine seyahati... Üstelik dokunaklı da... buğdayları yakıp, pirinçleri yemeleri kentin insanının aynı tip haline gelmesi, birbirinden farkını ortaya koymaması ve pirinçler gibi çoğalması sonucu şair sadece kentin atlarını cana yakın bulup yeşillerinden öpüp çıktığını söylüyor... Aslında at falan yok kentte yeşilesini öptüğü de insan hem de kentin insanı...

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA deyince aklıma inceden inceye yağın kar altında kağnısıyla cepheye mermi taşıyan zayıf, çelimsiz ancak çelik gibi bir iradeye sahip Elif isminde, ismi gibi dosdoğru Anadolu kadını gelir ve sonra "Yediyordu Elif kağnısını,/Kara geceden geceden./Sankim elif elif uzuyordu, inceliyordu,/Uzak cephelerin acısıydı gıcırtilar,/İnliyordu dağın ardı yaşla,/Her bir heceden heceden."/

Ancak elleri öpülesi cepheye mermi taşıyan o destansı kadınlardan Cahit KÜLEBİ'nin Ağız, dil vermeyen köylüler içinde yer olan o suskun kadınları o dönem için daha gerçekçi gelir bana... "Sivas yollarında geceleri/Katar katar kağnılar gider/Tekerleri meşeden./Ağız dil vermeyen köylüler/Odun mu, tuz mu, hasta mı götürürler?/Ağır ağır kağnılar gider/Sivas yollarında geceleri."/

Ben o kağnıları resmederim gözlerimde... Sanki bu şiir yazılmasa o kağnılar gitmeyecek gibi gelir bana... Cahit KÜLEBİ, Dost şiirinde "Bir gece habersiz bize gel/Merdivenler gıcırdamasın/Öyle yorgunum ki hiç sorma/Sen halimden anlarsın/Sabahlara kadar oturup konuşalım/Kimse duymasın/Mavi bir gökyüzümüz olsun kanatlarımız/Dokunarak uçalım./insanlardan buz gibi

soğudum,/işte yalnız sen varsın/Öyle halsizim ki hiç sorma/Anlarsın."/

Bu şiirler insanımızın hoşuna gider. Neden dersiniz? Bir kere yorgun olmayacağımız yoktur. İkincisi halimizden anlayacak birilerinin olduğunu sanırsız, olmadığını bilsek bile... Üçüncüsü, birileri ile konuşmaya ihtiyaç duyarız, ancak bunu zayıflık görürüz. Dördüncüsü, kimse duymasın dediğimiz ondan. Beşincisi, ümidimizi hiç yitirmeyiz, mavi gökyüzümüz kalmadığı an biteriz... Kanadımızdan başka güvencemiz de yoktur. Ya uçurumdan düşeceğiz ya da uçmayı öğreneceğiz... Yalnız sen varsın derken kendini ele verir şair, olan kendinden başkası değildir. Dost, kimsenin seni umursamamasından doğan bir şiirdir, öyle gelir bana.

Çocukluğumun geçtiği mahallede suskun kadınlar görmüştüm, kimi zaman gözü yaşlı... Annem mahallenin büyüğü olduğundan ona sığınırlandı adeta... Büyüdükçe, o zaman anladığımı yanlış anladığımı anladıkça, suskunluğun nasıl bir feryat olduğunu fark ettim.

Mehmet Emin YURDAKUL'un "Şairleri haykırmayan bir millet sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir." dediği hatırıma geldi ve Bende Saklı da O Bendim dedim "o bendim kapıları zorlayan,/ kapılar önünde ben, ardında sen kaldın,/ ey! gözleri boncuk;/ yılmış, yıkılmış çocuk.../ o bendim sokakta tekmelenen,/ kadınlık gururun değildi yerlerde sürünen,/ oysa ne kadar tanıdıkta adın,/ ey! dövülen, vurulan kadın.../"

Aslında şairi anlayan yok şiiri yazdıran da bu yokluk zaten... Şairin yalnızlaştığı yerde gökyüzü genişlemektedir. Üstad'ın "Ufak pencerecik küçük daracık/Dünyaya kapalı Allah'a açık" yine "Beni kimsecikler okşamaz madem/Öp beni alnımdan sen öp seccadem" dizeleri şiirin nasıl zapt edilemez bir yanı olduğunu gösteriyor aynı zamanda...

Yavuz Bülent BAKİLER'in Cebeci Camiinde ezan okunur diye başlayan şiiri ne zaman ezan okunsa aklıma fakir fukarayı getirir. Sonra da Bakiler'in şu dizeleri çarpar beni "unuttum gözyaşı dökken kadını/ördüm gerçek aşkın ruh mihrabını/bir yay gibi gerdim göğe adını/gönül kubbem artık alemsiz değil!/benim neme gerek yıldız, dolunay/rahatlığa paydos, çileye hayhay/ne kuştüyü yatak ne ruhsuz saray/günlerim İbrahim Etem'siz değil!/açılın açılın kalabalıklar/içerim zemheri, dışarım bahar/bir alev halinde geçtiğim yollar/Hallac-ı Mansur'suz, Keremsiz değil!/uzakların daha uzaklarına/büyük zaferlerin nur tabakalarına/seni yazdım ebemkuşaklarına/ellerim çaresiz, kalemsiz değil!" der...

Demek ki elimizde kalem varsa çaresiz değiliz...

Ahmet ARIF, Hasretinden Prangalar Eskitse de kimsenin haberi olmayacaktı ne prangalardan ne sonsuz aşkından dağarcığında şiirinde yer alan sözcükler olmasaydı... Ya da o sözcükleri kıvamına getireceği yüreğe sahip olmasaydı...

Şiirin bir hal olduğu da göz ardı edilemez... İnsanın çaresiz kalabilir, eli kolu bağlanabilir bir yerde ancak onun vicdanı, yüreği esir alınamaz... Şiirler, özgürlük türküleridir. "Utandırım,/Utandırım fukaralıktan,/Ele güne karşı çıplak.../Üşür fidelerim,/Harmanım kesat. /Kardeşliğim, çalışmanın, /Beraberliğim,/Atom güllerinin katmer açtığı,/Şairlerin, bilginlerin dünyalarında,/Kalmışım bir başıma,/Bir başıma ve uzak./Biliyor musun?"

Bilinmesi için yazılır ya her şey... Muhsin İlyas SUBAŞI'nın bir şiiri ile devam edelim. Önemli çünkü şiir ile şiiri anlatıyor.

"Ruhlar yaratılırken verilen **ilk beratır**,/Ninniden ağıtlara, kanatlanmış **tek attır**... / O, **ruh yangını**mızdır, o, **yüreğin dilidir**,/Duygu **coğrafyamızı** **kuçaklayan serhattır**./Hileye izin vermez, kim demiş ki dağ delmez:/ **Hayâl iklimimize yollar açan Ferhat'tır!**/Cephelerde kendine güvenin **çoşkusu**dur,/Düşman **saldırısında geçilmeyen tek hat**tır./Sevdâ iklimimizin çileli yollarında,/Teslim olup geçilen **bir incecik sıratır**./Aşkların **saf gülüdür**, **hasretin bülbülüdür**,/Gönlü **gönle bağlayan bir ilâhî fırsattır**./Yorgun **sırdaşlarıdır şairler gecele**rin,/Bu dil, onlara göre **bir sihirli murattır!**
../**Mısralar şairini yücelten bir kanattır**,/Şiiri yazmak kadar okumak da sanattır!

İlk berat olması sözün insana bahşedilmesi olsa gerek... At örneği şiirin yolculuğunun kıyamete kadar süreceğini de gösteriyor. Şiirin **ruh yangını** ve **yüreğin dili** olarak görülmesi kaynağının duygu olduğunu hissettiriyor. **Ferhat'ta** o aşk olmasa dağları delebilir miydi? Yani derdimiz olacak, içimiz dolu olacak... Saman alevi gibi duygulanmalarla yazılacak şiirler kalıcı olmayacaktır... Cephelerde geçilmeyen tek hat olmasına gelince "Ey Şehit oğlu şehit isteme benden makber/Sana **aguşunu açmış duruyor Peygamber**" diye Akif'in ruhumuza kazıdığı dizeler herkesin kaçtığı yerde Türk askerinin ayağını sabit tutuyor... Yani imana dil olan dizeler... Şiir aynı zamanda aşktır, Miraç'ta buradan ötesine aşk ile geçilir denilen hal aşkın şiiri nerelere götürebileceğini de belirtir. **Şair dizeleriyle yücelmektedir**, o halde dizelerimiz başlı başına kuvvetli olmalı...

Yaşar Nabi NAYIR, Son Kumaş şiirinde gerçekten bir meşale yakmış; "Görmedim ilham atını/Ben bu şiir sanatını/Bir deli kızıdan okudum/Sanati öğretti bana/Ben de bu tezgâhtan ona/Türlü kumaşlar dokudum/Altı buçuk yıl emeğim/Gönlüm, elim, gözbebeğim/Eskidi sırtında bütün/Tam gözü doldurduğu gün/Sevgiden almış gibi hız/Ansızın evlendi o kız/İstedim ünler salacak/Bir yaman örnekli duvak/Örmek o ruhum geline/Ay ışığından bir ipek/Gamla beraber bükerek/Taktım ömür iğnesine/İğneyi ilkin derime/Sonra çürük gözlerime/Saplayarak, titremeden/İşledim üç günde bakın/Solmuş ümit yaprağının/Üstüne her duygumu ben/Sanatım ermişti sona/Gitti merasimle ona/Ellerimin son hüneri/İşte o kızıdan bu kumaş/Her yanı kıpkırmızı yaş/Ertesi gün geldi geri"

Şairin nasıl ıstırapla yazdığı dikkatimizden kaçmamıştır sanırım. Başta dediğimiz gibi şiirin kaynağı duygularımız...

MORS

başıma giyotin bunlar
saatler, on beşler, on altılar
geçmiş canavarlarımdan
-güzel yeveleriyle boynuma dolanan-
ilmiğime pamuklar
ve pamuk şekerlerle midemi yakan

kurtar beni canavarlardan
demeyeyim ki şık olmaz

seni sokaklardan ve şehirden
biletçiden, kasiyerden ayıran perdeyi
kaldırdığım zaman kalbine
kalbim tanıdık bir bakış atabildiğinde
elbet bir imkan olacaktır
sarsılacağız büyük hem gizli sarsıntılarla
ama gökten elmalar düşmeyecek
yaşlar da düşmeyecek gözlerden
peki nedir o halde tüm hepsi?
olağanlığın kısır bahçesinde bir filizlenme?
çocuklar yine ağlayacak sokaklarda
her gece binler kafa yine gözleriyle yakarak
yine tavanı delip kadere ulaşırsa da

yoruldum ve üşüyorum, beni ört
demeyeyim ki şık olmaz

biz ki biz olacağız erimeden ve dökülmeden
dolmadan hiçbir yere, akacağız yalnız
bacalar ve dişliler çarptıkça ses vermeden
nefesle uçuşan opak örtümüzün altında iki bir
iki, yani iki ayrı bayrak direği
el fenerleri yakacağız göğün perdesine
alfa, bravo, çarlı, delta

filmi dondur, böyle iyiyiz
diyemeyiz ki şık olmaz

Mustafa Yılmaz

KÖRLÜK

Melike Alpaslan

“Bakabiliyorsan, gör. Görebiliyorsan, fark et.”

1998 Nobel ödüllü Portekiz yazar José Saramago'nun en bilinen kitabı olan *“Körlük”* hiç şüphesiz yaşadığımız çağı yansıtan en güzel distopik eserlerden biri. 1995 yılında kaleme alınan kitap Işık Ergüden tarafından dilimize çevrilmiş ve Kırmızı Kedi Yayınları tarafından ilk baskısı 2017 yılında yapılmıştır.

Kitap, arabası ile yeşil ışığın yanmasını beklerken birden bire beyaz bir körlüğe saplanan adamın yaşadığı şok ve zorluklarla başlar. Kısa sürede bu körlüğün bulaşıcı olduğu anlaşılır ve körlerle kör olması beklenenler hükümet tarafından eski bir akıl hastanesine kapatılarak karantina altına alınır. Akıl hastanesindekilerin her öğün kendileri için kapıya bırakılan yemeklerden başka dış dünya ile hiçbir bağları bulunmamaktadır. Kısa sürede -doktorun karısı hariç- akıl hastanesindeki herkes kör olur. Dışarıdan gelen diğer körlerle hapisane görev yapan hastanenin kapasitesi fazlasıyla dolar. Burada artık düzensizlik hâkimdir. Elindeki gücü kötüye kullanan bir grup kör diğerlerini aşağılar, yemeklerine el koyar ve hatta kadınlara tecavüz eder. Ezilenler ise sayıca çok daha fazla olmalarına rağmen ölüm korkusu ile tüm bu zulme boyun eğler.

Kafka'nın romanlarında yansıttığı korku çağı bu kitapta adeta resmedilmiştir. Saramago'nun büyümlü gerçeklik akımı ile oluşturduğu akıcı ve etkileyici üslubu sayesinde korku ve çaresizlik içindeki insanların çırpınışlarına ve hayvanlaşmalarına yakından şahit oluruz ve gördüklerimiz bizi o kadar çok etkiler ki tıpkı doktorun karısı gibi kör olmayı bütün bunları görmeye yeğleriz. Saramago'nun birbiri ardına virgülle devam eden uzun cümleler kullandığı anlatım tekniği hikâyeden kopmadan heyecanın sürüklenmesini sağlamaktadır. Kitapta nokta ve virgül dışında başka bir noktalama işareti kullanılmaması yazarın kendine özgü yazım tarzını ortaya koymaktadır. Saramago'nun bir diğer farklı tekniği ise adı olmayan kahramanlarıdır. Tüm kitap boyunca nasıl ki olaylar adı bilinmeyen bir ülkenin adı bilinmeyen bir kentinde geçiyorsa, kahramanların da adlarını bilmeyiz. Öyle ki kendileri de birbirlerinin adlarını bilmezler, kör olduktan sonra ada ne gerek vardır ki? Yazar kahramanlarını doktorun karısı, koyu renk gözlüklü

genç kız, ilk kör, gözü siyah bantlı yaşlı adam gibi betimlemelerle tanımlayarak anlatımını sürdürür. Bu durum okuyucunun aklında bir sürü isim tutarak metni anlamasını zorlaştırmak yerine anlatımı daha anlaşılır ve akışkan hale getirmesine rağmen kitabı Gregor Samsa, Josef K. ya da Raskolnikov gibi romanla özdeşleşen ve ironik bir anlam taşıyan bir roman kahramanından mahrum bırakır.

Saramago'nun amacı ülkede körlük salgını olsa insanların durumu ne olurdu, bizi nasıl bir dünya beklerdi sorusunun cevabını vermek değildir elbette. Ironik bir edebiyat dili kullanarak alt metinde, yaşadığımız çağda insanların görebildikleri halde ne kadar da kör olduklarının altını çizmek ister yazar. Yaşanılan körlüğün beyaz olmasının sebebi de budur, bakan ama görmeyen bir toplumun yozlaşmasını simgeler. İnsanların kendilerinden başkalarının acılarının hiçbir öneminin olmadığı bir dünyada kör olanların ötekileştirilerek bir akıl hastanesine kapatılıp ölüme terk edilmeleri yaşadığımız çağda yapılan tüm ötekileştirmeleri sorgular insana. Öte yandan ülkedeki herkes kör olurken yalnızca doktorun karısının görebiliyor olması toplum içerisinde yer alan suskun aydınlara atıfta bulunmak içindir. Doktorun karısı, körlerin kölesi olmamak için kör olmadığını saklar ve tıpkı toplum içinde kendi çıkarları zarar görmesin diye elini taşın altına koymak istemeyip üç maymunu oynayan aydınlara gibi davranır. Herkes kör olduğunda ise körlerin yardımcısı yine körler olur ve cahille yatan cahil olur hesabı ülkenin durumu daha da yaşanmaz bir hal alır.

Kitapta sorgulanan bir başka durum ise insanların olaylar karşısında bazen hiç olmadıkları davranışları yapmak zorunda kalmalarıdır. Bu durum karşısında doktorun karısı *“Belki de ben körlerin en körüyüm, insan öldürdüm çünkü ve gerekirse tekrar öldürürüm.”* der. Yazar bir taraftan insanları yaşadıkları koşulların dışında yalnızca davranışları ile sorgulamanın ne kadar hatalı olduğu düşündürürken diğer taraftan da insanın salt iyi ve kötü olmadığını, içinde her ikisinin de var olduğunu ve olaylar karşısında bazen çok kötü işler de yapabileceğini gösterir. Doktorun karısının yakın çevresindeki körler için yaptığı fedakârlıklar ise, bir kişinin bile elinden geleni yapmasının topluma nasıl

bir düzen ve iyilik getireceğini okuyucuya fark ettirir.

Kitapta, ülkedeki bütün insanlar kör olunca tüm sistemler çöker, yiyecek ve temiz su bulmak imkânsız hale gelir. İnsanların çöpleri, dışkıları ve hatta sokak ortalarında kalan cesetler hayatı yaşanmaz hale getirir. İnsanın doğaya hükmederek kurduğu kapital sistem gün gelir insana doğa karşısındaki aczini bir tokat gibi yüzüne çarpar. İnsanlar bilir ki yine de tek kurtuluş doğadadır; bu sebeple meyve dolu ağaçların, şehir dışında yer alan geniş ve temiz yeşil alanların hayalini kurarlar.

Kitabın sonlarına doğru doktorun karısının kilisedeki tüm resim ve heykellerin gözlerinin beyaz boya ile kapatıldığını görmesi ise din ve toplum ilişkisini sorgulamamızı sağlar. Din adamlarının toplumun sorunlarını göz ardı ederek kendi çıkarları için kör taklidi yapmaları toplumu daha büyük bir felakete sürüklemektedir. Diğer yandan, körlerin kilisedeki heykel ve resimlerin gözlerinin beyaz boya ile kapalı olduğunu öğrenmeleri sonucunda yaşadıkları büyük panik ise hiç şüphesiz insanların körü körüne olan inançlarına atıfta bulunmak içindir.

Eserlerin ilham kaynakları her zaman insanların ilgisini çekmiştir. Saramago, körlük fikrinin aklına nasıl geldiği ve bunun bir romana dönüşme sürecini şu şekilde anlatır: *“Bu körlük fikrinin ortaya çıkışı çok basit aslında. Bir lokantada oturuyordum, ne yiyeceğime karar vermişim ve bekliyordum. Bir anda kafamda bir soru oluştu: Ya hepimiz kör olsaydık, dedim. Hemen kendi kendime cevabı da buldum, zaten körüz dedim. O roman öyle doğdu. Hepimiz körmüşüz, sağduyumuz kalmamış gibi davranıyoruz. İnsanlar zeki olmaya tahammül edemiyorlar. İnsanlığın ilk dönemlerinde zekâyı keşfettiklerinde bile zekâyı tahammül edemediler. Onun için de delirdiler. Hâlen de o dellilik sürüyor. İnsan dediğimiz yaratık akıl hastasıdır. Eğer öyle olmasaydı, dünya şu anki durumda olmazdı. Bu dünya düzenini ortaya çıkaran, herhalde akli başında bir ruh hali değildir. Mesela egoizmi düşünelim, hırsı, batıl inançları düşünelim. İşte bütün bunları düşündüğümde insanoğlu akıl hastası bir yaratıktır, diyebiliyorum. Bir de şöyle bir şey var: Biz mantığımızı mantıklı olanın karşısında kullanıyoruz. Hayata karşı kullanıyoruz. Biz hayatı hak etmiyoruz esasında. Sonuç felaket, felakete kadar gider bu iş. Hiçbir iyileşme ümidi görmüyorum. Orada, burada bazı ilerlemeler kaydedilebilir. Ama hayata yeni bir anlam kazandırma konusunda hiçbir emare yok. Bir de öylesine zıtlıklar var ki, insanın gelecekte ümitli olması gelmiyor.”*

Yazarın geleceğe dair ümitsizliklerine

rağmen kitap ümitle son bulur. İnsanlar yaşadıkları felaketten ders alıyorlar mı onu bilmiyoruz ama belki bu sorunun yanıtını Körlük kitabının devam niteliğinde olan Görmek'te bulabiliriz.

arınma

tek düze
kur bırak bu
denli yalnızlığı
kur bırak acısını
bir düşten bırakılmak
doğurgan bir yaradan medet
ummak kadar bırakılmalı
düşler de çünkü
takvimleri çöplere doldurmak
insan olmaya ehliyet sayılmalı
gözleri paslı bir çocuğun
pazartesiyi, izmaritleri ve münakaşaları
kendinden büyük sanması
kadar bırakılmalı dünya
günahını sonra saymalı tüccarlar
öbür yüzünü tutmalı mutlaka
şair adamlar
bırakmalıyım ben de
bu mesnetsiz kitap yığınlarını
satırları çizerken aklımı
inkar eden ne varsa
başka acılara yamandığı yerde
karıncalanmalı kalbim
terk etmeli gördüğünü biriktiren
bu iğreti dağarcığı
kimilerine irsiyet tekelden
bırakılan
kimi de büyük laflara karışmak
namahrem salonlarda
bir karınca telakkisini ayyuka sanmak
gibi bırakılmalı
toz duman edemediğin yaşamak

çünkü bütün büyük günahlar
issızca işlenir

Şeyma TEMİZSOY

ÇİÇEK SÜRGÜNÜ

Melike ÇELİK

Kararan havayı damla damla emen çiçeklerini biraz olsun aydınlatmak için üzerlerine su serpti. Durdu, alıcı gözlerle seyretti her birini. O sabah yanından geçen bir kadının, çiçek almasam da bu sokağın başında olmanızı, hayatımızı renklendirmenizi seviyorum, deyişini hatırladı. Her gün yüzlerce insanın topuk seslerine karışırdı çiçeklerinin alı, moru, pembesi. Oysa çok az insan görebilirdi renklerinin, kokularının ışıltısını.

Müdevim müşterilerinin arasında beyler çoğunluktaydı. Unutulan doğum günlerine, yıl dönümlerine Hızır gibi yetişirdi Gonca'nın çiçekleri. Böyle zamanlarda, yaptığı her bukette Gonca'nın gönlü biraz daha kırılırdı. İsterdi ki sevgiye, mutluluğa bahane olmasın; sevginin, mutluluğun aslı olsun çiçekleri. Yalnızca çiçeklerin değerini bilenler sarsın, koklasın onları. Bazı zamanlar bir suçlu örtmek, bir yalanı gizlemek için alındığını bilirdi. O zaman günaha ortak olmanın vebalini taşımak istemez, sana uygun çiçeğim yok abi, deyip kurtarmak isterdi vicdanını. Çiçeklerini alanın onları nasıl seçtiğinden, parasını verişinden, emanetini tutuşundan; kime verileceğini, gittiği yerde nasıl ağırlanacağını bilirdi. Sürgüne gönderdiği her çiçeği acı bir tebessüm bırakırdı ardında. Çiçeklerini severdi ya onları para uğruna değer bilmeyenlere vermeye kıyamazdı.

Çok az müşterisi bilirdi çiçeklerin adlarını. Ve çok azı kararlı olurdu alacağı çiçekte. Genelde seçimi Gonca'ya bırakırlardı. Hasta çiçeğinden tanışma çiçeğine kadar onlarca aranjmanı vardı. Bazen katalog çıkarmayı bile düşünür sonra, boğazımızı anca doyururuz be, der vazgeçerdi. Ah, fırsatı olsa şehrin en iyi çiçekçisi olmaz mıydı? Ruhunu bilirdi çiçeklerin ruhunu ve kimin ruhuna hangi çiçeğin yarasaacağını.

Karanlık lime lime çökerken yüzü düşen çiçeklerini ayıklayıp toparlanmaya başladı. Her akşam beyaz kasımpatı almadan

evine gitmeyen yaşlı amca günlerdir gelmemişti. Her gün bu çiçeklerden alıp ne yaparsın amca, diye sorduğunda Gonca, onların sevgisi bana karımdan yadigâr, onun yokluğunda bunlarla avunurum işte, demişti amca. Gonca yalnızlık nasıl bir şey diye anlamaya çalışsa da yapamamıştı, evdeki kalabalığını düşündükçe hiç de fena bir şey gibi gelmemişti ona.

Saat ilerledikçe merakı arttı, neden gelmemişti yaşlı adam? Gideceği uzun yolu düşündükçe yüreği sıkışıyordu. Kentsel dönüşüm yüzünden iki sokak ötelindeki yurtlarından şehrin ta öbür ucuna sürülmüşlerdi. Sabah gelmesi, akşam dönmesi; trafiği, otobüslerin kalabalığı hepsi ayrı dertti. Çekilecek çile değildi de başka iş bilmezdi ki sübyanlarını doyursun. Daha fazla beklememeye karar verdi, kovalarını kenara çekip üstlerini her akşam yaptığı gibi güzelce örtüp geceye emanet bıraktı.

Ertesi sabah çiçeklerinin başına geldiğinde akli hala yaşlı amcadaydı. Bugün de uğramazsa akşama sorup soruşturur evine varırım, diye düşündü. Çiçeklerini güneşle yıkadı, tazelerini yanlarına ekledi. Sokak renkleriyle şakımaya başladı. Çiçeklerinin gülen yüzlerine kavuşunca bir annenin, çocuğunun uykusundan uyanıp kollarına atılması gibi içi neşeyle doldu yine o sabah.

Az sonra kara bir bulut dolanmaya başladı. Tentesini açıp açmamakta kararsız kaldı. Yağmur bereketti ya çoğu zaman satışını keserdi. Birden içi sıkıldı. Belki yağmaz diye avuttu kendisini. Daha siftahını yapmadan iki zabita belirdi yanı başında. Üç gün önce gelenlerdi bunlar. Uzun boylu, küçük gözlü olan, sana burada ekmek yok bacım, üç gün müsaade, topla tasını tarağını kaybol, demişti. Gonca da onlara pabuç bırakacak göz var mıydı? Arada gelir giderler, birer sigara parası atarım işte, diye ikna etmişti kendini. Tam da üçüncü gün gelmeleri canını hepten sıktı. Gök

gürlemeye başladı. Gonca, bir yolunu buluruz ağalar, dese de adamlar ciddiydi. Israrla Gonca'nın sokağı boşaltmasını istiyorlardı. Gonca umduğunu bulamayınca duymazlıktan gelip iskemlesine çöktü, çığırmağa başladı, güzel çiçeklerim var...

Sıska olan zabıta Gonca'nın vurdumduymazlığını görünce sinirlenip kovalardan birini tekmesiyle devirdi. Gonca rızkının ayaklar altına serilmesine razı olmadı, ayağa fırlayıp veryansın etmeye başladı. Çığlıkları kulaklarına uğramadan çok uzaklara yayılıyor, etraflarındaki insan halesini genişletiyordu. O an, kalabalıkta onlarca dudağın ve ellerin çırpınışları içinde tüm sesler uğultuya dönüşüyordu. Zabıtalının sabrı kalmamıştı, tüm çiçekleri yola döktüler. Akşama geldiklerinde burada onu görmek istemediklerini söyleyip gittiler. Yağmur çiselemeye başladı.

Gonca gözleri yaşlı, kalabalığın sakince dağılmasını izledi. Kimi gözüne kestirdiği çiçeği yerden alıp yakasına takarak yoluna devam etti. Kimi vergisiz satış yapmasından dem vurdu, kimi köşeye açılacak büyük çiçekçi dükkânının haberini uçurdu, eee büyük balık küçük balığı yutardı. Kimse elini uzatıp da çiçeklerini toplaması için Gonca'yı yüreklendirmedi.

Gonca bütün gün oturup seyretti janjanlı ışıklar altında çiçeklerinin hoyratça ezilişini. Çiçek almak için duraksayanlar başlarını çevirip bir başka çiçekçi aramaya koyuldular. Karanlık usul usul dökülmeye başlayınca her akşam kasımpatı almadan evine gitmeyen yaşlı amca göründü. Gözleri çipil çipil etrafı süzdü ve bir bakışta olanları anladı. Demek sana yol göründü kızım, sağlam kalmış kırmızı güllerin var mı, bu saatte çiçekçi aramayayım, bekleyenim var.

Srebrenitza

Rüzgârın hikâyesi diri
Şarkıları acıları derin
Uçup gitmiş bir dünya var
Kalbimi geri verin

Selim TUNÇBİLEK

KİMSESİZ

Bilincini kaybetmiş bir günün akşamüstü
Üzerinde yılların yorgunluğu
Sokağın tüm girdaplarında unutulmuş
Hiç kimsenin öyküsü
Bazen unutulmuş sessiz bir kuru ağaç
Bazen de tanımayanların
çat ayazda aklına gelen
Hayali bir kahraman
Zamanın kıymeti
Mevsimlerden kış saat gece yarısı
Anlatamam mümkün değil
Üzerimde kömür karası
Şansım yere düşmüş ekmeç parçası
Yüzümde yabancı nefes
Ellerimde umutlarımı da topladığım bir dost
Git gide çoğalan çöpler baş ucumda
Burnumda annemin diktiği kokulu çiçekler
Düşlerimde kadife çiçeklerden bir döşek
Sorsan beni kimler tanır?
Bizden çok rağbet gören sokak kedileri
Unutursam hatırlatın
Sen kimsin dediklerinde
Ben buyum adım şu hiç kimsesizim...

Kurtuluş ÇELEBİ

BEN "NARİN"

Fatma DAĞLI

İşte artık bitiyor...

Boşluktaım.

Önce düşer gibi oluyorum, içim

ürperiyor. Sonra özgürlüğün heyecan verici kanatlarını takıyorum. Bu sefer sevdiklerimden önce gitmenin ve onların acısını yaşamayacak olmanın sevincini taşıyorum yüreğimde. Ne kadar da rahat, kaygısız ve huzurluyum. Evet, gidiyorum.

Hayatla ölüm arasındaki puslu yolda süzülürken ufukta beliren bir film şeridinde takılıyor gözlerim. Başrolde ben "Narin."

Demir parmaklıların, tel örgülerin arkasındayım. Bugün mü, dün mü, aylar mı oldu? Ne zaman düştüm buraya hatırlamaya çalışıyorum, olmuyor. Etrafımda benim gibi inleyen niceleri var. Kapıları mı kapatsanız? Titriyorum. Metallerin soğuk senfonisi içimi daha da üşütüyor. Üstümü mü örtseniz...

"Bir daha anne olamayacakmışım" öyle dediler. Acı karnımda mı yüreğimde mi ayırt edemiyorum. Kızlarımı ve oğullarımı düşünüyorum. Kim bilir neredeler? Ümitsizlik bulutları çöküyor gözlerime. Direniyorum. Kirpiklerim vuslata eriyor sonunda. Yağmur mu yağıyor yanaklarıma?

Kayalıklarda, bozkırlarda rüzgârla yarışıyorum. Mor renkli çayır sümbüllerini, mavi mine çiçeklerini, geven otlarını selâmlıyorum. Soluklanmak için karaağaçların gölgesine sığıyorum. Karlı dağları ardıma alıp koşmaya devam ediyorum. Hüzün çiçeklerinin yanından geçerken yavaşlıyorum istemsizce. İçim burkuluyor. Karşımda boylu boyunca uzanan mavi serinliğin koynuna bırakıyorum kendimi. Yüzüyor, yüzüyor. Dalgalar narin bedenimi kucaklıyor Meryem Ana misali. İnci kefalleriyle dansım bitince sudan çıkıyor, salınarak yürüyorum. İkinci sığağıyla akşam serinliği nöbet değiştirmeye başlayınca hafifçe ürperir gibi oluyorum. Yemeğimiz ocağa vurulmuştur çoktan. Ciğer köftesi buram

buram tütüyor burnumda. Midemdeki gurultulara kulak tıkayıp çöp bidonunun kenarına büzüşmüş miskin tekiere hınzır bir bakış atıyorum. Eve gitme vakti. Koşar adımlarla ilerliyorum. Bahçe duvarlarından, çitlerden atlıyorum. Ağaçların, çalılıkların arasından geçerken bir hışırtı duyuyorum. Göz ucuyla arkamı yokluyorum. Polat yine peşimde. Dudaklarıma belli belirsiz bir gülümseme yerleşiyor.

"Çok beklersin" diyorum içimden. "Şu haline bak! Sana mı kaldım?"

Tafralı bir edayla adımlarımı hızlandırıyorum. Hâlâ arkamda mı acaba? Beni takip etmesi içten içe hoşuma mı gidiyor? Yok canım, daha neler...

Evimizin önünde bir kalabalık var. Çift kanatlı, tokmaklı ahşap kapımız ardına kadar açılmış. Yüreğime bir huzursuzluk çörekleniyor. Usulca süzülüyorum kalabalığın arasından. Kimse farkıma varmıyor. İç sofanın her iki yanındaki odalarda vah, vahlar ayyuka çıkıyor. Başımı kaldırıp köşke bakıyorum. Zeynep Aba yerinde değil. Mutfaktan kavrulmuş un kokusu geliyor. Ciğer köftesine ne oldu? Belki yatak odasıdır diyorum. Sofada bulanık, tek kollu ahşap merdivenden üst kata çıkıyorum. Kapı aralı. Zeynep Aba uyuyor galiba. Yanına yaklaşıyorum. Çarşafı neden yüzüne kadar çekmiş ki? Bir sıçrayışta yanına çıkıyorum. Üşümüş. Isıtmak için yanına kıvrılıyorum.

"Şu kalabalık gitse, Zeynep Aba uyanırsa, -narin kızım- diyerek okşasa beni. Nazlı nazlı süzsem mavi-kehribar gözlerimi..."

"Hşşt. Pişik!"

Popomda hissettiğim terlik acısıyla yerimden fırlarken Zeynep Aba'nın karnındaki bıçak yere düşüyor. Duyduğum ses içimi ürpertiyor. Kendimi mazgal pencereden dışarı atarak samanlığa sığıyorum. Acı acı miyavlıyorum:

"Zeynep Aba... Ciğer köftesi..."

Avludan yükselen dumana ve su buharlarına

bakarken gözlerim nemleniyor. Bahtım kaynayan kazanla beraber karalar bağlamaya başlıyor.

Ah, Polat... Kara gün dostu, kara kedi. Günlerce beklemiş beni sokağın karşısında. Onu görünce bir hüznün kaplıyor içimi. Siyah ve beyazın, gece ile gündüzün, kibir ve tevazuun buluşmasıydı bizimkisi. Hiçbir şey demeden, ardıma bile bakmadan onunla gidiyorum. Bir zamanlar burun kıvırdığım çöplüklerden ekmek kırıntılarını bulduğuma, vicdan yoksunlarından sadece bir tekmeyle kurtulduğuma şükreder olmuştum. Ara sıra eski evime uğruyor, samanlığa girip sessiz sessiz ağlıyordum. Cumbadaki pencerenin demir lokmalı parmaklıklarında Zeynep Aba'nın beyaz tülbandi yerine örümcek ağları uçuşuyordu artık. Nazlı miyavlamalarım yerini suskun bir yasa bırakmıştı.

Neydim, ne olmuştum... Böylece gündüzler geceleri, aylar yılları kovaladı. Hayat oyununun bu perdesi bir gün ensemden yakalanıp karga tulumba kafese kapatılmamla sona erdi. Geriye Polat'ın ardımdan koşarken yüreğime kazınan çaresiz bakışları kaldı. Kamyon kasasında daracık bir kolinin içinde, aç-bitap günlerce yolculuk ettim. Kutunun kapağı açıldığında ışıktan kamaşan gözlerimi kırıştıtarak nerede olduğumu anlamaya çalıştım. Yaba gibi bir el çekip çıkardı, evirip çevirdi beni. Bu şekilde incelenmek nasıl da inciticiydi. Ah eski gücüm olacaktı ki, o vakit gösterirdim onlara dünyanın kaç bucak olduğunu. Lâkin kendimde kıpırdıyacak gücü bile bulamıyordum. Neyse uzatmayalım, o gün karne hediyesi olarak küçük bir çocuğa sundular beni. Üç aylık bu kısa maceranın son durağı kedi barınağı oldu.

Parmaklıklar ardındaki tutsaklığımın bitmesi için her gün umutla bekledim. Tan yerinin ağarmasıyla birlikte tel örgülerin önündeki yerimi alır, gün batana kadar bana uzanacak elleri beklerdim. Ağaçların sarı saçlarını savurmasını, ardından gelinliklerini giyinişini izledim. Boylu boyunca uzanıyordu duvakları. Derken topladılar eteklerini, çiçeklerini sundular doğaya. Ben hep bekledim. Gelen giden olmadı. Her doğan gün içimdeki yaşama sevincinden bir şeyleri alıp

götürüyordu. En son anneliğimi de koparmışlardı benden. Artık tel örgülerin ötesine bakmaz olmuştum. Umudum mu tükenmişti? Sahi, umutsuzluk neydi? Veda türküleri söyleyerek hayata sırtını dönmek miydi?

Ayak sesleri mi duyduklarım? Yanılıyor muyum yine?

"Baba, baba bak!" dedi küçük kız heyecanla.

Parmağıyla beni mi işaret ediyor? "Yapma, Narin!" Kendime şöyle bir bakıyorum. Gözlerimde yılların yorgunluğu, yüzümde yara izleri, karnımdaki dikişler ve dökülmüş dişlerimle yürüyen bir enkaz gibiyim. Artık ölümden başkası kucak açmaz bana.

"Gözlerine bak, ne kadar güzel!" dedi ablası.

"Bana mı bakıyorlar gerçekten?" Kulağıma fısıldamaya başlayan umudu susturmaya çalışıyorum. Bu hasta halimle kim ne yapsındı beni?

"Onu istiyorum" dedi küçük kız.

Şefkatle yaklaşıyorlar bana. Şaşkınlım. Yeni yuvama gidiyorum...

Nihayet kapıdayız. Kavrulmuş ciğer kokusu mu o? Burnumun direği sızlıyor.

"Narin kızım, evine hoş geldin."

"Efendim?"

"Bir mucize miydi bu? Hayat en beklenmedik zamanda yeniden göz kırpmış, tatlı tatlı gülümsemiş miydi bana? Sahip olduklarımı kaybetmekten ölesiye korkuyorum. Geceleri herkes uykudayken ayaklarını ısıyorum hafifçe. Yaramazlık yaptığımı sanıyorlar. Ölmelerinden korktuğumu ve hayatta olup olmadıklarını bu şekilde kontrol ettiğimi nereden bilebilirler ki?"

Vakit geldi hissediyorum. Hüznle karışık bir huzur çöküyor üzerime. Gözkapaklarım ağırlaşıyor. Yine o şarkı kulaklarımda:

"Son bakışın duruyor gözümde
Bir alev gibi deli mavi"

Tebessüm yerleşiyor dudaklarıma.

Ellerimi uzatıyorum boşluktan:

"Polat... Sen misin?"

Sessizce gidiyorum...

SUSALIM MI BİRAZ BELKİ DİNLENİR YENİLENİRİZ

Zehra Meral KONŞUK İVECAN

Kendini sessize alıp etrafı dinlediğinde dünyadan ne büyük bir uğultu geliyor. Öyle ki çılgılık atıp "Yeter biraz susun" demenize ramak kalıyor.

Sanki kimse dinlemede değil milyarlarca insan aynı anda konuşuyor. Meğer ne çok konuşulacak şey varmış. Hiç susmadıklarına göre. Konuşuyor, konuşuyor, konuşuyorlar. Sonra; ya ağlıyor, ya gülüyor, şaşırıyor ama kısa bir andan sonra tekrar konuşmaya devam ediyorlar. Sanırım birileri biz insanoğluna "Eğer susarsan nefes alamaz ölürsün" dedi. Tamam, kabul ediyorum; biz insanlar anlaşılacak isteriz, anlaşılacak için de konuşmamız gerek. Ama bu, daima ve daima şeklinde mi olmalı?

Ruhumuza dinlenmesi için fırsat tanısak mı acaba? Şimdilerde; beynimiz yorgun, ruhumuz yorgun, bedenimiz yorgun. Bunun sorumluluğunu hep mi işe, zamana, koşturmacaya yüklemeliyiz? Bence dinlemek bir bambunun filizlenmesine benziyor. Bambu yıllarca sulanıyor, toprağına bakım yapıyor ama o nazlı başını hiç göstermiyor. Çiftçi onu göremese de toprağın altında olduğunu bilerek bakımını yapmaya devam ediyor. O sabırlı, bambu sabırlı. Sonuçta bambu "Artık suya ve bakıma doydum." Dediği anda yeryüzünü selamlamak üzere başını topraktan dışarı uzatıyor. Bizler de dinleyerek bilgi ve tecrübe ediniyoruz. Dinliyoruz, dinliyoruz ve sonuçta konuşmamız gereken an geliyor.

Eskiden insanlar yaşla birlikte bir olgunluk kazanmış. Olgunluk kazandıkça da daha az konuşurlarmış. Sokrates, Mevlana ve daha binlerce bilgenin yolu bu yol. Sanıldığından aksine çok az ve öz konuşan insanlar; yani gerektiği yerde gerektiği kadar! Asla fazlası yok! Sokrates insanlara soru sorar, onların, kendilerini ve dünyayı anlamlandırmalarını sağlamaya çalışmış. Mevlana "Ne kadar bilirsen bil, bilgin karşıdakinin anladığı

kadardır." derken sürekli konuştuğunu düşünemiyorum. Durum tersi olsa zaten 'Ele verir talkını kendi yutar salkımı' sözünü hemen aklıma getirirdim.

Dinlerken konuştuğumuzdan çok daha fazlasını öğreniyoruz. Ünlü yazarlar, ünlü komedyenler ve şairler başarılarının sırrı sorulduğunda; iyi gözlem yaptıklarını ve insanları dinlediklerini söylerler. Buna mutlaka vurgu yaptıklarına röportajlarından şahit olmuşluğum çoktur.

Günümüz insanı sürekli konuşsun karşısındaki herkes onu dinlesin istiyor. Ee, karşısındakiler de günümüz insanı; onlar da sürekli konuşmak ve karşısındakilerin sürekli onu dinlemelerini istiyor. Ne olacak o vakit? Onlarca iletişimsizlik, yanlış anlamalar ve onlarca kargaşa nereden çıkıyor sanıyoruz ki?

Bir Kızılderili atasözü "Dur dinle hep konuşursan hiçbir şey duyamazsın." der. Dinlemek bize neden böylesi ağır geliyor? Dinleme eylemini sadece karşımıza laf yetiştirebilmek adına yapıyoruz farkında mısınız? Beden diliyle bile her an araya girip laf sokuşturmak için sabırsızlandığımızı belli ediyoruz.

Oysa sakinliğin içinde dillendirilmemiş o kadar kelime yüklüdür ki!. Biralalım biraz da ruhumuzun gerçek aynaları olan gözlerimiz konuşsun. O zaman sahte kelimelerimiz ruhumuzdan dökülür. Bize kalan gerçeklikle dinler ve dinleniriz. Dünyamız da bu sayede, incir kabuğunu doldurmamasına rağmen başını ağrıtan birçok dertten kurtulur.

Bambu sabırlı- çiftçi sabırlı
Bambu dirençli-çiftçi dirençli
Ve sonuç:
Herkes mutlu, kaybeden yok!

YÜREĞİMDEKİ HASRETLER

Kurtuluş BAŞTİMAR

Zifiri karanlık bir gece... Herkes uykuda bir ben ayaktayım birde dışarda çırılçıplak ağaçların Afrikalı aç bir çocuğun kollarını andıran incecik dalına dolanan rüzgâr. Ne taraftan esiyorsun rüzgâr. Hangi gurbette ki inşaat işçisinin bir gece vakti, sigarasından başka kimseyle paylaşmadığı o yaşamdan da ağır hasretini taşıyorsun. Ama bir dakika, sanki az önce sana karşı söylediklerim de biraz eksiklik var gibi... Sen bu getirdiğin hava da özlem yok sadece. Üşümüş günahsız yüreklerin sessiz feryatları da var. Yoksa İstanbul'un en parlak ve işlek caddelerinde karton kutular içinde uyumaya çalışan, milyarlık çanta bakmaya giden kadınların ya da hayvandan aşağı seviyelere düşürecek zevkleri yaşamaya giden birilerinin, aman ayağımız karton toplamaktan siyahlaşmış ellerine değip kirlenmesin dediğimiz, o elleri karardıkça alınlarında aklaşan onurlu çocukların üşümüşlüğü mü getirsin bize? Ağrı'nın bir köyünde daha şafak sökmemişken hayvanlarını otlatmaya götüren çobanın işçiliğini taşıyorsun buralara kadar. Ne çok şey taşıyorsun sen, ancak ve ancak Anadolu kızlarına yakışan bir gururla, en ıssız yerlerde açan bir çiçeği dahi yerinden sökemecek incelikte isen, nasıl olurda insan çökerten onca ağıtları, türkülleri, zılgıtları, acıları ve özlemleri taşıyorsun. Bu arada odanın camını açtım gir hele içeri dertleşelim senle biraz. Vaktin çok yok biliyorum. Daha fikirlerimizin bile ayak numaralarına şahit olmamış yerlere gideceksin. Sana yükleyecek kadar sadakat kalmadı bu diyarda ne yazık ki rüzgâr, sende geldiğim diyarda da kalmadı almaya geldim diyorsun. Nasıl olacak ikimiz de bilmiyoruz. Gel biraz rahatlatayım seni diyeceğim, sana biraz mutluluk, birazcık neşe yükleysek alıp götürsen gülmeyi unutmuş insanların diyarına olmaz mı üstat? Hadi ver diyorsun... Elimi sigarasını ağzına almış ceplerini karıştırıp çakmağı arayan insan misali atıyorum ellerimi hayatın ceplerine ancak cepleri sokulmuş hayatın neresine koyduysam o

yalansız mutlulukları bulamıyorum. Dünden kalma birkaç sahte gülüş var dudaklarımızda onu da sen taşıyamazsın bırak insanoğlunda kalsın... Seni daha fazla tutmayım rüzgâr. Belli ki sana verecek bir şeyimiz kalmamış. Sen bize ara ara uğra. İsteğim mi? Eserken bu taraflara doğru, Karadeniz'den horon, doğudan halay İstanbul'dan da karton toplamaktan kararmış üşümüş çocukların kirlenmemiş sevinçlerini getir. ..

Sonra, sonra geçmişim kadar karanlık bir gecenin koynunda yükselen ve gelece dair umutlarım kadar bembeyaz karlarla kuşatılmış bir dağın zirvesinden yalnızlıkları getir. Şuan nerde kış yaşanır bilmem. Ama sen bilirsin başı karlı dağları. Hem bana kalırsa sınırların da pek bir ehemmiyeti yok senin için üstat. Biraz da ülke dışından bir şeyler getir desem çok mu aç gözlülük yapmış oluruz. .. Pencereyi şımarık bir çocuk gibi tokatlamandan belli öfken rüzgâr. Peki ne getireyim sana sınırların ötesinden? Feryadını duymadım sanma. Bir gece vakti, özlem alçak bir düşman gibi girmiş ise yüreğinin işgal görmemiş toprağına ve evinin pencerelerinden birini açıp, dirseklerini dayayıp pencerenin altında sigara yakmışsa dilini dinini bilmediği bir ülkenin havasına birileri dünyanın herhangi bir yerinde. İşte o insanın yüreğindeki sadık bekçi olan vatan sevgisini getir mesela.

Çok gevezelik ettim yine, belki de sen haklısın rüzgâr. Başka isim mi yok bütün sana ısmarladığım bu duyguları düşünmekten başka. Anı yaşamak varken, gününü gün etmek varken. Bırak unutulsun veya yaşanılmasın bu sana getir dediğim duygular, hissiyatlar. Hayat bunca ince düşünceleri kaldıramayacak kadar kirli hesaplarla donuyor.

İsteddiği kadar dunsun bu hesaplarla. İnsanız ve umut ediyor yüreğimiz bir gün dünyanın sana ısmarladığım duygular üzerine döneceği günlerin çokta uzak olmadığını...

GELDİN Mİ? YOKSA

Aslihan ŞAFAK

Hayat öyle acımasız ki sevdiğim, seni özlerken yaşıyorum bu dayanılır şey değil.
Yine odama yokluğun sızdı.
Oysa gün, umutla doğmuştu.
Yaralarım merhem olacaktı.
Gülümsemek, tebessüm de kalmayacaktı. Sardunyalar boy atacaktı. Dağlar selama duracaktı. Hasretin ayak seslerini duymayacaktım. Rüzgâr, kulağıma geleceğini fısıldayacak, burnuma kokunu getirecekti.

Olmadı.

Bu sefer gelmemek için hangi bahanenin arkasına saklandın. Mevsimimi hazan ettin. Cümleleri öksüz bıraktın. Heba olan yıllarımın yüzüne nasıl? Baktın.

Yavaş yavaş senden vazgeçmeliyim, biliyorum. Ama dur! Hep yaptığın gibi zehirli bakışlarını kullanacaksın. Nişan alarak, uzaktan değil sol yanımdan kalbime saplayacaksın. Umutsuz kelimelerimi, tersine estireceksin. Gideceksin geri dönmek için. Her gelişinde de aynı kişiyi bulacaksın. Farkında değilsin, yoruldum.

Sokağın köşesine gizlenmiş, çaresizlik. Anladım, bu şehre küçük geliyorum, silik yaşılanıyorum. Kopan yerlerden, sıkı sıkıya bağlıyorum. Ellerime can kırıkları batıyor.

Sevdan bir ileri üç geri saatleri zorlasam da akıtamıyorum. Yeniliyorum mesafelere, alnından öpüp başıma koyuyorum.

Tek hatıran vazoyu kırdım, acımasızdım. Öleceğimi düşündüm, ölmedim.

Zamanı şakaklarından vuruyorum, bizi güzelleştirmeyecek her şeyi yakıyorum.

Kor olmuş bedenim. Kör olmuş gözlerin. Toprağıma dört mevsim cemre düşmüş hiç birinden haberin olmamış.

Artık yüreğini kıyama durdur. Düşün bu yaptıklarını, iç çek kalbini önüne koy. Ağladığım her an için hesap ver. Ya da her zaman ki gibi umursama. Eksil ama içimde artık, çoğalma.

Acemî Kalemler

Yazı Kurulu

acemikalemlerdersisi@gmail.com

Şiir Vakti Dergisinin aylık ekidir.

Sahibi : Sevilay Tunçbilek

G.Y.Yönetmeni : Selim Tunçbilek

Y.İşleri Müd.: Mehmet Tunçbilek

Mustafa Yılmaz - Fatma Dağlı

Emine Çoban - Melike Çelik

Z. Meral Konşuk İvecan

www.siirvaktidergisi.com

satış : www.kitap-evi.com

Baskı : Geçit Ofset Matbaacılık

Abone Bedeli: 60TL. Kurum:100TL

Her ayın birinde abonedeyiz.

